

Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas runa “Latvija kā brīvās un vienotās Eiropas topošā dalībvalsts” Latvijas Republikas Saeimā, 2001.gada 21.jūnijā

Publicēts pirms vairāk nekā 24 gadiem

Publicēts: 21.06.2001.

Augsti godātais Saeimas priekšsēdētāja vietnieka kungs,

Godātie deputāti un deputātes!

Ir pagājuši divi gadi, kopš Latvijas 7. Saeima man uzticēja godpilnos pienākumus kurus šobrīd es pildu, un vispirms es vēlētos pateikties visiem deputātiem par labo sadarbību, kas šajā laikā valdījusi starp mums. Valsts prezidenta līdzdalība likumdošanas procesā, kādu to paredz Latvijas Satversme, uzskatāma kā būtiska mūsu demokrātisko procesu sastāvdaļa.

Abu – Saeimas un prezidenta - darbībai mērķis var būt tikai viens – izsludināt pēc iespējas taisnīgākus, reālajos apstākļos pamatotākus un juridiski labāk nostrādātus likumus, turklāt tādus, kas pēc iespējas veicinātu tautas labklājību, saimniecisko attīstību un valsts drošību. Laba sadarbība starp Saeimu un prezidentu palīdz gādāt par to, lai katrs pieņemtais likums būtu tāds, kādu kopējais labums to prasa.

Šogad aprit apaļi 10 gadi, kopš Latvija atguva neatkarību un uzsāka milzīgo darbu, kas bija nepieciešams, lai likvidētu 50 gadu okupācijas sekas un atgrieztos brīvo un demokrātisko Eiropas valstu saimē.

Panākts ir ļoti daudz, un Latvijas Republikas Saeima šajā pārejas procesā ir veikusi neatsveramu darbu. Jau tagad sasniegto Latvijas progresu var apskaust un apbrīnot ne viena vien cita postkomunisma valsts. Nenovērtēsim par zemu paši savus sasniegumus. Šobrīd, kad Gēteborgas konference ir apstiprinājusi 2002. gada beigās par Eiropas Savienības paplašināšanās mērķa datumu, ir nepieciešams koncentrēt visus mūsu spēkus, lai Latvija nākamo 18 mēnešu laikā sekmīgi pabeigtu iestāšanās sarunas ES un būtu pašu pirmo jaunuzņemamo kandidātvalstu vidū.

Daudzējādā ziņā mēs jau tagad baudām dalībvalstīm pieejamās privilēģijas.

Taču mūsu iedzīvotājiem tieši tagad, kamēr vēl turpinās sarunas, ir plašāk jāizskaidro, ka dalībvalstis uzņemas arī saistības un pienākumus. Lai ņemtu, ir jābūt gataviem arī dot.

Tādēļ nepieciešama lielāka uzmanība sabiedrības informēšanai par Eiropas Savienību, tās darbības metodēm, tās prasībām, kā arī piedāvātajām iespējām un izdevībām. Ir nepieciešamas debates un dialogs ar plašāko sabiedrību, - it īpaši tas attiecas uz iedzīvotāju raizēm un bažām par vēl nezināmo un vēl neizprasto. Saeimā pārstāvētajiem deputātiem un politiskām partijām šajās debatēs ir nopietna loma, līdzās tai, kas sagaidāma no pašvaldībām, nevalstiskām organizācijām un jebkura pilsoņa. Es nešaubos par Latvijas sabiedrības patieso vēlmi būt jaunajā vienotajā Eiropā, bet tai ir jādod iespēja uz klausīt dažādus viedokļus.

Nevaru piekrist tiem, kas uzskata, ka, integrējoties Eiropā, Latvija cietīs nopietnus zaudējumus. Tieši otrādi - Latvija būs ieguvēja. Latvija nebūt nenodos savas nacionālās intereses, nedz arī zaudēs savu suverenitāti. Jaunā savienība tieši veicinās Latvijas attīstību un tās nākotnes izredzes, un Latvijas suverenitāte tikai iegūs jaunu un bagātāku saturu.

Nevienas valsts suverenitāte, kas ietilpst Eiropas Savienībā, vēl līdz šim nav cietusi. Neviena valsts nav izstājusies no ES, bet ir daudz to, kas grib tai pievienoties.

Iesaistoties Eiropā, Latvija varēs piedalīties kā līdztiesīga locekle kopīgo Eiropas lēmumu pieņemšanā, ne tikai noraudzīties no malas un pasīvi ciest citu pieņemto lēmumu sekas. Jau šodien, mums esot vēl kandidātvalsts statusā, mūsu viedoklis tiek uzklauts. Mūs jau tagad aicina izteikties par vienotās Eiropas nākotni.

Man šķiet, ka tā ir īpaša privilēģija, - dzīvot un darboties šajā vēstures periodā, kad veidojas apvienota un paplašināta Eiropa, un kad tik īsā laikā visā kontinentā būs jāpieņem tik tālejoši lēmumi. Ļoti īss laiks vairs ir atlicis līdz 2002. gada novembrī Prāgā paredzētajam NATO paplašināšanās samitam. Arī tur Latvija ir paudusi ciešu apņēmību būt uzaicināto kandidātvalstu vidū. Šī nelokāmā Latvijas vēlme ciešāk integrēties eiroatlantiskajās struktūrās izskaidrojama gan ar mūsu traģiskās pagātnes pieredzi, gan ar mūsu redzējumu par savu nākotni vienotu un brīvu Eiropas valstu saimē. Ar NATO alianses paplašināšanos līdz Latvijas, Lietuvas un Igaunijas austrumu robežām, beidzot tiks likvidētas Otrā pasaules kara ilgstošās un postošās sekas. Visām trim Baltijas kaimiņvalstīm tad būs pieejamas gluži tādas pat drošības garantijas kā visām citām NATO locekļiem.

Drošību, protams, nevaram sagaidīt par brīvu. Arī aliansē tas ir kopīgas atbildības jautājums, kur katram ir jāspēj gan gādāt par sevi, gan nākt ar savu pienesumu kopīgos drošības pasākumos. Drošības garantēšana prasa līdzekļus, bet tas nav luksuss, tā ir pati pirmā nepieciešamība. Nevaram runāt par to, ka it kā būtu izvēle starp drošību un tādām fundamentālām nepieciešamībām kā izglītība, veselība un saimnieciskā attīstība.

Tās visas ir vajadzīgas, tām visām ir jāatvēr līdzekļi, tomēr atgādināsim - bez drošības valstij nebūs ne viena, ne otra, ne trešā. Turpretim, kā ļabi zināms, NATO "drošības lietussarga" klātie ir iespaidīgi palielinājuši ārzemju investīciju apjomus pēdējā paplašināšanās kārtā uzņemtajās trīs dalībvalstīs un veicinājuši tur strauju ekonomisko uzplaukumu.

Tādēļ izmantoju šo izdevību, lai pateiktos jums, godātie Saeimas deputāti, par atbalstu nepieciešamajiem budžeta palielinājumiem aizsardzības jomā. Šie līdzekļi ir labs un tālredzīgs ieguldījums, kas augļus nesis ilgstoši.

Nacionālā drošība ir nepieciešams mūsu neatkarības garants, jo tikai brīvā un suverēnā valstī mums būs iespējams pašiem lemt par savu nākotni.

Modernā izpratnē bruņotie spēki gādā par drošību ne tikai kara apstākļos, bet arī krīžu novēršanā un regulēšanā miera laikos. Tādēļ valsts ieguldījums nacionālajos bruņotajos spēkos ir lielā mērā ieguldījums latviešu karavīru un virsnieku izglītībā, viņu valodu zināšanās, profesionalitātes attīstībā un karavīra cienīgas stājas izveidošanā. Latvija var būt lepna par saviem karavīriem, kas to pārstāvējuši miera misijās Bosnijā un Kosovā.

Mūsu sabiedrotie ir pārliecinājušies, ka Latvijas karavīru vienības ir teicami sagatavotas un spējīgas piedalīties kopīgās miera uzturēšanas operācijās. Tajā pašā laikā, ir skaidrs, ka Latvijas bruņotajos spēkos ļoti daudz kas vēl ir veicams un sakārtojams. Tieši tādēļ arī šim laukam tuvāko gadu laikā būs jāturpina pievērst sevišķas pūles un uzmanību, un es kā prezidente paredzu to darīt. Satversmē man uzticēto pienākumu ietvaros.

Ir vēl cits drošības aspekts, kas tuvākā nākotnē prasīs mūsu visu pastiprinātu uzmanību, un tā ir mūsu valsts iekšējā drošība, mūsu spēja cīnīties ar korupciju un ar organizēto noziedzību.

Tā nepieciešama mums pašiem, lai katrs varētu mierīgi dzīvot savu dzīvi, un lai iedzīvotāji netiktu nekaunīgi, ciniski un atklāti slepkavoti pilsētu centros gaišā dienas laikā. Tā nepieciešama, lai radītu vidi, kurā droši var justies ārvalstu investori un viesi, kur brīvi un netraucēti var attīstīties legāla uzņēmējdarbība. Tā nepieciešama, lai valsts kasē nonāktu visi tie līdzekļi, kam jau tagad tur vajadzētu nokļūt, bet kas tik ļoti pietrūkst izglītībai, veselībai vai vecuma pensijām. Turklāt mūsu iekšējo drošību kritiski vērtēs mūsu topošie partneri gan Eiropas Savienības, gan NATO alianses kandidatūras ietvaros. Nevienam neinteresēs saistīties ar tādiem partneriem, kas nespēj ieviest kārtību paši savā valstī.

Drošība – tā ir arī sociālā stabilitāte, tā ir saliedēta un sociāli integrēta sabiedrība. Integrēta etnisko grupu attiecību nozīmē, integrēta bērnu tiesību un dzimumu līdztiesības laukā, saliedēta pilsētu un lauku vienmērīgā attīstībā, solidāra sociālo garantiju un sociālās drošības jomā. Bērnu tiesību jautājumi ir bijuši Valsts prezidenta īpašas uzmanības lokā, un es būtu pateicīga Saeimas deputātiem, ja tie turpinātu iesaistīties likumdošanas pilnveidošanā un arī turpmāk uzņemtos atbildību bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Saistībā ar sabiedrības integrāciju, izsaku pateicību Saeimai par izdarīto darbu, saskaņojot likumus ar starptautiskajām juridiskajām normām un Latvijas starptautiskajām saistībām. Par to esam jau saņēmuši atzinību no svarīgākajiem Latvijas ārvalstu partneriem. Atliek tikai turpināt tālāk, un gādāt par šīs integrācijas politikas iedzīvināšanu. Sabiedrības Integrācijas fondam jāsāk pilna apjoma darbs pēc iespējas drīz, tas ir būtisks instruments, lai valsts nākotnes veidošanā iesaistītu ikvienu Latvijas iedzīvotāju.

Ar katru gadu latviski runājošo skaits Latvijā palielinās, un tā ir pozitīva tendence. Tagad ir jāiet tālāk, veidojot plašāku dialogu ar mazākumtautību pārstāvjiem, it īpaši tiem, kuri vēl varbūt vilcinās skaļi atzīt savu piederību Latvijai un Eiropai. Ļoti daudz vēl ir darāmā, lai veidotu kopīgu Latvijas informatīvo telpu, lai veidotu kopēju izpratni par pagātnes notikumiem un par nākotnes mērķiem. Informācija par Latvijas valdības lēmumiem, nodomiem un politiku bieži vien vēl daudzus iedzīvotājus sasniedz tikai daļēji vai pastarpināti. Tāpat ārzemēs vēl pārāk daudziem ir izkropļots priekšstats par Latvijas mazākumtautību iedzīvotāju dzīvi un

nākotnes redzējumu.

Kā topošai Eiropas dalībvalstij mūsu interesēs ir palīdzēt šim balsim tapt sadzirdētām plašākā diapazonā, nekā tas līdz šim noticis.

Lai sasniegtu visus savus izvirzītos mērķus, Latvijai būs nepieciešami visi tās spēki. Tādēļ jo satraucošāks ir savstarpējās uzticēšanās deficīts, kāds pašlaik ir izveidojies starp varu un tautu. Cieša saikne starp varu un sabiedrību ir uzticams un drošs instruments, lai tiktu pieņemti abas puses apmierinoši lēmumi. Šī saite pārtrūkst, ja sabiedrībai tiek diktēti lēmumi, nostādot to fakta priekšā, un neiesaistot sabiedrību diskusijās par paredzētajiem nodomiem.

Lai vairotu uzticību un atbalstu saviem lēmumiem, gan valdībai, gan likumdevējvarai būtu jāspēj izskaidrot savas ieceres un plānus, pārliecināt sabiedrību par to pareizību, iesaistīt sabiedrību diskusijā pirms lēmumu pieņemšanas.

Godātie deputāti, dāmas un kungi,

Mēs esam lielu izaicinājumu priekšā, uz kuriem mums būs jāspēj atbildēt nākamo pāris gadu laikā. Ja tas mums izdosies, es paredzu Latvijai ilgtspējīgu attīstību, sistemātisku augšupeju un spožu nākotni. Ja mums tas neizdosies, tad mums draudēs stagnācija un pat atpakaļslīde, kā jau tas šobrīd vērojams vairākās valstīs, kam nav izdevies uzturēt pārveidošanās dinamiku. Izvēle ir mūsu rokās. Latvijai ir ļoti daudz draugu un sabiedroto, kas ir gatavi visdažādākajos veidos mums palīdzēt un atbalstīt mūsu centienus. Latvijai ir ļoti maz īstu ienaidnieku, ja tajos neieskaitām paši sevi.

Mēs paši esam savas nākotnes veidotāji, un mēs piederam pie vienas no retajām paaudzēm Latvijas vēsturē, kam šāda iespēja ir bijusi dota. Nepalaidīsim šo iespēju garām. Atcerēsimies, ka mūsu likteņi ir nedalāmi saaukti kopā, ka mūsu gājumu mums visiem ir nolemts nostaigāt cieši blakus. Šai mūsu Latvijā, šai Eiropas kontinentā.

Saistītas tēmas

[Vaira Vīķe-Freiberga](#)

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidentes-vairas-vikes-freibergas-runa-latvija-ka-brivas-un-vienotas-eiropas-toposa-dalibvalsts-latvijas-republikas-saeima-2001gada-21junija>